

BÖLÜM 1

AFET VE ACİL DURUMLARIN ÖNEMİ

Cihan ÖNEN¹

GİRİŞ

Toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olayları ve bu olayların oluşturduğu kriz haline acil durum denilmektedir. Afet ise toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olayları ifade eder (1). Bir durumun Uluslararası Afet Veri Tabanı olan EM-DAT'a girilebilmesi için dört kriterden en az birini karşılaması gerekir:

- 10 veya daha fazla kişinin ölmesi,
- 100 veya daha fazla kişinin etkilenmesi,
- Olağanüstü hal ilanı,
- Uluslararası yardım çağırısı (2),

Afet ve acil durumlar, görülme sıklığının yüksek olması, sakat bırakma durumu, ölüm oranlarının sıklığı ve ekonomik kayıplar meydana getirmesi durumunda halk sağlığının öncelikli sorunları kapsamında değerlendirilir (3). Afetler ve Acil durumlar gerekli önlemler alınmadığında toplumlar üzerinde önemli kayıplar meydana getirebilmektedir. Mevcut istatistiklere bakıldığında Türkiye'de afetlerin insanlar üzerinde ölümcül etkilerinin devam ettiği görül-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü,
cihan_nen@yahoo.com

- Uygulama ve deneyim: Planları ve süreçleri test edin ve uygulamaya yatırım yapın
- Kaynaklar: Özel kaynak kapasitesi ve mobilizasyon kapasitesi sağlayın
- İş gücü kapasitesi: Bilgili, yetenekli ve esnek personel yetiştirin ve destekleyin
- İletişim: Ağlar ve halk arasında net, tutarlı mesajlaşma sağlamak için bir strateji belirleyin,
- Etik ve değerler: Halk sağlığı acil durum önleme politikasına ve uygulamasına rehberlik eden temel ilkeler geliştirin (21).

SONUÇ

Afetler ve acil durumların ülkemizde ve dünyada hala önemini koruduğu görülmektedir. Başta az gelişmiş ve gelişmekte olan topluluklar olmak üzere küresel çapta ciddi ekonomik ve can kayıpları meydana getirebilmektedir. Halkın sağlığını ve can güvenliğini korumaya odaklanan gelişmiş ülkeler afetleri yönetmede daha sistematik ve profesyonel davranarak afetlerin etkilerini en aza indirmektedirler. Eco-DRR, EbA ekolojik ve iklim adaptasyonu çalışmaları, afetleri önlemede ileri teknolojik yöntemlerin kullanılması, sağlık eğitimi, hazırlık süreçlerin tamamlanması gibi etkili yaklaşımlar kullanarak afetlerle mücadelede daha başarılı olunabilir.

KAYNAKLAR

1. AFAD. Afet ve acil durum müdahale hizmetleri yönetmenliği 2022. (29.07.2022 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/yonetmelik> adresinden ulaşılmıştır).
2. United Nations Environment Programme (UNEP). Disasters and Ecosystems, Resilience in a Changing Climate- Source Book. 2020. (29.07.2022 tarihinde <https://climate-adapt.eea.europa.eu/metadata/publications/disasters-and-ecosystems-resilience-in-a-changing-climate-source-book> adresinden ulaşılmıştır).
3. Akdur R. Kazalar. Piyal B. (Ed.), *Halk Sağlığı* içinde. Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları; 2011.p.289.
4. Varol A. Afet yönetimi, afet eğitimi ve afet farkındalığı: Amerika örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019; 29(1), 193-204. doi: 10.18069/firatsbed.538678
5. AFAD. 2020 yılı doğa kaynaklı olay istatistikleri 2020. (29.07.2022 tarihinde https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Istatistikler/2020yilidogakaynakliolayistatistikleri.pdf adresinden ulaşılmıştır).
6. AFAD. Afet yönetimi kapsamında 2019 yılına bakış ve doğa kaynaklı olay istatistikleri 2020. (20.07.2022 tarihinde https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/KurumsalRaporlar/Afet_Istatistikleri_2020_web.pdf adresinden ulaşılmıştır).

7. The World Risk Report. 2021. (30.08.2022 tarihinde <https://weltrisikobericht.de/weltrisikobericht-2021-e/> adresinden ulaşılmıştır.)
8. AFAD. 17 Ağustos 1999 Gölcük Depremi 1999. (25.07.2022 tarihinde <https://deprem.afad.gov.tr/tarihteBuAy?id=37> adresinden ulaşılmıştır.)
9. Bahadır H, Uçku R. Uluslararası acil durum veri tabanına göre Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki afetler. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi* 2018; 4(1), 28-33. doi: 10.21324/dacd.348117
10. Yavuz C I. Türkiye’de afet yönetiminde değişim. *Toplum ve Hekim*, 2011; 26(5), 366-367.
11. AFAD. Bartın, Kastamonu ve Sinop’ta meydana gelen yağışlar 2021. (29.07.2022 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/bartın-kastamonu-ve-sinopta-meydana-gelen-yagislarhakkinda--2100> adresinden ulaşılmıştır.)
12. EM-DAT. 2021 Disasters in numbers 2021. (29.07.2022 tarihinde <https://www.emdat.be/#-pager> adresinden ulaşılmıştır.)
13. Lorenzoni N, Stühlinger V, Stummer H, et al. Long-term impact of disasters on the public health system: a multi-case analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2020; 17, 6251; doi:10.3390/ijerph17176251
14. Alexander D. Disaster and Emergency Planning for Preparedness, Response, and Recovery. *Natural Hazard Science: Oxford Research Encyclopedias*, 2015; 1-20. doi: 10.1093/acrefore/9780199389407.013.12
15. Rose DA, Murthy S, Brooks J, et al. The evolution of public health emergency management as a field of practice. *American Journal of Public Health*, 2017; 107(S2), 126-133. doi: 10.2105/AJPH.2017.303947
16. Sahin S. The Disaster management in turkey and goals of 2023. *Turkish Journal of Earthquake Research*, 2019; 1(2),180-196. <https://doi.org/10.46464/tdad.600455>
17. Cohen O, Feder-Bubis P, Bar-Dayyan Y, et al. Promoting public health legal preparedness for emergencies: review of current trends and their relevance in light of the Ebola crisis. *Global Health Action*, 2015; 8: 28871 – doi: [dx.doi.org/10.3402/gha.v8.28871](https://doi.org/10.3402/gha.v8.28871)
18. Killian T, Moon Z, McNeill C, et al. Emergency preparedness of persons over 50 years old: further results from the health and retirement study. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 2017; 11(1), 80-89. doi: 10.1017/dmp.2016.162
19. Hardy V, Roper KO, Kennedy S. Emergency preparedness and disaster recovery in the US post 9/11. *Journal of Facilities Management*, 2009; 7(3), 212-223. doi: 10.1108/14725960910971487
20. Ünür E. Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitsizliği: doğal afetlerde cinsiyete dayalı zarar görülebilirlik farkı. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2021; 13(2), 351-381
21. Khan Y, O’Sullivan T, Brown A. et al. Public health emergency preparedness: a framework to promote resilience. *BMC Public Health*, 2018; 18:1344. doi.org/10.1186/s12889-018-6250-7